

Kompetensförsörjning

– från ett högskolepolitiskt perspektiv

Anders Jörnsten, 2019-05-15
Universitets- och högskoleenheten

Drivkrafter för utveckling

Arbetsmarknad

- Föränderlig arbetsmarknad
- Föränderliga kompetenskrav
- Digitalisering
- Accelererande teknikutveckling

Efterfrågan

- Krav på tillgänglighet och flexibilitet
- Nya kompetenser
- Tvär-kompetenser
- Livslångt lärande

Utbud

- Flexibelt utbildningsutbud
- Digitalt innehåll
- Validering
- Samverkan i utbildning
- Etc etc

Vad menar vi med kompetensförsörjning?

Matchning på arbetsmarknaden

- **Kort sikt:** Nyutbildade personer efterfrågas på arbetsmarknaden och får jobb (dimensionering)
- **Medellång sikt:** Den snabba teknik-/samhällsutvecklingen skapar krav/förutsättningar/efterfrågan av vidareutbildning i flexibla former
- **Lång sikt:** Utbildning leder till omställning/utveckling av hela samhället (därför behövs arbetskraft som kan svara mot såväl dagens som morgondagens samhällsutmaningar)

Instrumentellt
förhållningssätt för
att hantera nuv.
brister

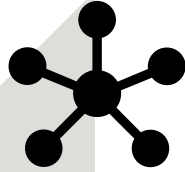
Utvecklad
konkurrenskraft och
omställningsförmåga

Transformativ
samhällskraft

**Viktigt med
samtliga
perspektiv!**

Digitaliseringen förändrar och utvecklar lärosätenas arbetssätt

Distribution

- Distansutbildning
- Hybridformer
- Livslångt lärande
- MOOC

Innehåll

- Examensmål
- Kursplaner
- Tvärvetenskap

Organisation

- Digital förvaltning
- Stöd till lärare
- Open education
- Strategier
- Målgrupper

Allt viktigare med samverkan inom utbildning!

Avslutade och pågående regeringsuppdrag

Avslutade

- Öppna nätbaserade kurser (MOOCs) i svensk högskola (UKÄ 2016:1)
- Distansutbildning i svensk högskola (UKÄ 2017:18)
- Samverkan om dimensionering av utbildning En kartläggning – rapportering av ett regeringsuppdrag (UKÄ 2018:4)

Pågående

- UKÄ: uppföljning av det pedagogiska utvecklingsarbetet vid universitet och högskolor. Syfte att ge en nationell bild och bidra med kunskap.
- Vinnova: Uppdrag kring utlysningar av korta flexibla kurser för yrkesverksamma (20 mnkr)
- Chalmers mfl: Uppdrag kring kurser inom AI i flexibla former för redan yrkesverksamma personer (Tot 40 mnkr 2018 och 2019)

Januariavtalet

Nr	Överenskommelse
14	Möjligheterna till omställning förstärks och arbetsgivarnas behov av arbetskraft med rätt utbildning förbättras. Kunskapslyftet byggs ut , inklusive högskola, yrkeshögskola, vuxenutbildning och yrkesinriktad arbetsmarknadsutbildning. Möjligheten att vidareutbilda sig eller omskola sig högre upp i åldrarna utökas. Ge mer generösa villkor för detta inom studiemedelssystemet. (Senast från BP21) Utvecklingstid i upp till ett år införs (från BP20) för att möjliggöra kompetensutveckling hos den enskilde.
23	Gör det möjligt att leva och bo på landsbygden. [...] Öka tillgången till högre utbildning i hela landet och stärk möjligheterna till distansutbildning.

Uppdrag att lämna förslag på åtgärder inom studiemedelssystemet för att främja omställning och vidareutbildning högre upp i åldrarna

Diarienummer: U2019/01742/UH

En utredare ska biträda Utbildningsdepartementet med att ta fram förslag till åtgärder inom studiemedelssystemet för att främja omställning och vidareutbildning högre upp i åldrarna.

Utredaren ska bland annat lämna förslag på en väl avvägd övre åldersgräns inom studiemedelssystemet. När det gäller förslag som rör den övre åldersgränsen för rätt till studiemedel ska utredaren vid behov lämna förslag på anpassningar av den så kallade lånetrappan, det vill säga det regelverk som innebär att rätten till studielån successivt begränsas från en viss ålder, samt vid behov lämna förslag på förändrade återbetalningsregler och avskrivningsregler i syfte att bland annat helt eller delvis identifiera möjlig finansiering för övriga förändringar som föreslås.

Uppdraget gäller från den 17 maj 2019 och ska slutredovisas senast den 14 oktober 2019.

Styr- och resursutredningen

- Ute på remiss (svar senast 24 juni)
- Urval av förslag:
  - föreslår att **lärosätenas ansvar för det livslånga lärandet** i form av yrkesverksammas fortbildning och vidareutbildning åter explicit slås fast i högskolelagen.
  - föreslår att **prestationer ges minskad betydelse** i resurstilldelningssystemet för utbildning på grundnivå och avancerad nivå.
  - fyraåriga utbildningsuppdrag som består i mål för antal helårsstudenter på totalnivå samt **mål för antal examina för utbildningar mot legitimationsyrken** inom skola och hälso- och sjukvård.
  - bredare formuleringen att det i högskolornas uppgift ska ingå ”att samverka med det omgivande samhället och verka för att **den kunskap och kompetens som finns vid högskolan kommer samhället till nytta.**”

En långsiktig, samordnad
och dialogbaserad styrning
av högskolan

Betänkande av Styr- och resursutredningen (Strut)

Stockholm 2019

Tre stora utmaningar

Framtida kompetenser – på kort och lång sikt (Innehåll)

- Högskoleutbildning handlar om utbildning för såväl en samtida som framtida arbetsmarknad
- I en alltmer föränderlig värld har arbetsgivarna svårt att tydligt peka ut de framtida kompetensbehoven
- Vissa hävdar att det behövs kortare utbildningar som sedan byggs på. Andra hävdar att djupa generiska kunskaper istället blir allt viktigare i en snabbföränderlig värld
- **Samverkansformer kring utbildningsinnehållet för långsiktigt hållbar kompetensförsörjning i en allt föränderligare omvärld där ingen aktör ensam kan förutse framtiden**

Ökad samverkan för att brygga gapet mellan utbud och efterfrågan (Former)

- “Alla” är överens om att det livslånga lärandet blir avgörande på framtidens arbetsmarknad och viktigt för Sveriges konkurrenskraft
- När arbetsgivarna har svårt att peka ut vilka kompetenser som behövs blir det svårt för lärosätena att svara upp med ett utbud
- I en högkonjunktur där det dessutom råder brist på arbetskraft blir det svårt att ge anställda tid att gå utbildningar
- **Samverkansformer för att tillgodose utbud och efterfrågan inom det livslånga lärandet**

Statlig styrning vs regional dynamik (Dimensionering)

- Brist på arbetskraft inom vissa branscher skapar debatt kring behov av statlig central dimensionering av högskoleutbildningar
- En accelererande teknik- och samhällsutveckling torde kräva ett alltmer dynamiskt utbildningsutbud
- **Samverkansformer kring dimensionering av utbildningsutbudet som till stor del utgår från regionala behov och som skapar förutsättningar för att lösa samtida och framtida behov av arbetskraft i hela Sverige**

Tack!

Frågor?

